

Puolustusministeriö

Lausuntopyyntö 801/40.02.00/2015

Sisäministeriön lausunto sotilastiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

Puolustusministeriö on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa ehdotuksesta sotilastiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi. Pyydettyä lausuntoaan sisäministeriö toteaa seuraavaa.

Sotilastiedustelulainsäädäntöä koskeva työryhmämietintö on osa tiedustelulainsäädäntöä koskevaa laajempaa valmistelukokonaisuutta, johon kuuluu siviilitiedustelulainsäädännön¹ lisäksi oikeusministeriön asettamissa työryhmissä valmistellut ehdotukset perustuslain 10 §:n tarkistamiseksi² ja laiksi tiedustelutoiminnan valvonnasta³. Lisäksi lainsäädäntökokonaisuuteen kuuluu eduskunnan kanslian sisäisessä työryhmässä valmisteltu ehdotus tiedustelutoiminnan parlamentaarisen valvonnan järjestämiseksi⁴.

Sisäministeriö pitää ehdotusta sotilastiedustelulaiksi kannatettavana, sillä puolustusvoimien nykyisillä rikostorjuntatoimivaltuuksilla ei pystytä riittävän ajoissa eikä riittävän tehokkaasti hankkimaan tietoa Suomeen kohdistuvista ulkoisista uhista sekä Suomea uhkaavasta sotilaallisesta toiminnasta. Puolustusvoimien tiedonhankintaa ja valtion johdon tiedonsaantia vakavista kansainvälisistä uhista on tarpeellista parantaa. Sotilastiedustelulain säätäminen ja sen mahdollistamien tiedustelukeinojen käyttöön otto on tarpeen myös sotilaallisen ennakkovaroituksen antamiseksi.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan sotilastiedustelulakiehdotuksessa päädyttiin monilta osin noudattamaan siviilitiedustelulakityöryhmän valitsemaa sääntelyratkaisuja. Sisäministeriön näkemyksen mukaan sotilastiedustelulakiehdotuksessa olisikin perusteltua noudattaa täsmällisesti vastaavanlaista systematiikkaa (esimerkiksi säännösten esittämisjärjestyksen ja pykäläjaon osalta), mitä siviilitiedustelulainsäädännössä on noudatettu. Perusteltua tämä olisi ainakin siltä osin, kun sääntelyn on tarkoitus seurata siviilitiedustelulainsäädäntöä koskevassa ehdotuksessa valittuja ratkaisuja.

Siviilitiedustelu- ja sotilastiedustelulainsäädäntöä koskevat ehdotukset kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa lainsäädäntöhankkeiden ja jatkovalmistelu tulee olla toisiaan huomioon ottavaa. Erityisesti toimivaltuussäännösten yhteensovittamisen tarve on sisäministeriön välttämätöntä. Sisäministeriö nostaakin tässä yhteydessä esille sen, että tällä hetkellä mietinnöissä esitettyjen lakiehdotusten säännökset eivät ole yhdenmukaisia kaikilta niiltä osin, jota säädösehdotusten koherenssi edellyttää. Sisäministeriön näkemyksen mukaan sotilastiedustelulainsäädäntöä koskevan hankkeen jatkovalmistelussa tulisikin ottaa kantaa ainakin seuraaviin jäljempänä esitettyihin asiakokonaisuuksiin.

¹ Siviilitiedustelulainsäädäntö. Siviilitiedustelulakityöryhmän mietintö. Sisäministeriön julkaisu 8/2017

² Luottamuksellisen viestin salaisuus. Perustuslakisääntelyn tarkistaminen. Mietintöjä ja lausuntoja 41/2016. Oi-keusministeriö

³ Tiedustelutoiminnan valvon-ta. Mietintöjä ja lausuntoja 18/2017. Oikeusministeriö

⁴ Tiedustelun parlamentaarinen valvonta -työryhmän mietintö. Eduskunnan kanslia 2017

09.08.2017

Esitutkintaviranomainen

Puolustusvoimat on esitutkintaviranomainen. Esitutkintalain (ETL) 2 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan: "*Poliisin lisäksi esitutkintaviranomaisia ovat rajavartio-, tull- ja sotilasviranomaiset siten kuin niiden esitutkintatoimivallasta säädetään rajavartiolaissa (578/2005), rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) ja sotilaskurinpidoista ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014)*".

Säännökset puolustusvoimien rikostorjunnasta, joka käsittää rikosten ennalta estämisen, paljastamisen ja sotilaskurinpitoimenettelyyn kuuluvan rikosten selvittämisen, käytettävistä toimivaltuuksista ovat sotilaskurinpidoista ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014, SKL). Sotilasrikosten esitutkinnan toimittavasta viranomaisesta säädetään SKL:n 28 §:ssä. SKL:n 6 luvussa säädetään kurinpitoasioiden käsittelystä, mutta SKL sisältää eräitä säännöksiä, joilla on laajempikin merkitys. Sotilasrikoksen esitutkinnan käynnistäminen, toimenpiteistä luopuminen ja lopettaminen kuuluvat SKL:n perusteella kurinpitoesimiehelle. SKL 4 luku sisältää säännökset pakkokeinoista sotilasoikeudenkäyntiasioiden tutkinnassa. Esitutkinnan toimittamisesta säädetään SKL 27 §:ssä, jonka mukaan "*Kun sotilasoikeudenkäyntilaissa tarkoitettu rikos on tullut kurinpitoesimiehen tietoon tai kun on syytä epäillä, että tällainen rikos on tehty, kurinpitoesimiehen on viipymättä huolehdittava, että asiassa toimitetaan esitutkinta. Tutkintaan sovelletaan lisäksi, mitä esitutkinnasta rikosasiassa säädetään.*"

Esitutkinta on myös toimitettava, kun sotilasoikeudenkäyntilain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu syyttäjä niin määrää. Tutkittaessa sotilasoikeudenkäyntilaissa tarkoitettua rikosta tutkinnanjohtajana on SKL 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu pidättämiseen oikeutettu virkamies tai perusyksikön päällikkö. Perusyksikön vääpeli voi olla tutkinnanjohtajana asiassa, jossa toimitetaan SKL 29 §:n 2 momentin mukainen esitutkinta ja jossa voidaan määrätä 12 §:n 4 momentissa mainittu seuraamus. Tutkijana toimii puolustusvoimissa palveleva virkamies. Tutkijalla tulee olla riittävä koulutus esitutkintaan. Kurinpitoesimies voi pyytää SKL 36 §:ssä tarkoitettuja pääesikunnan virkamiehiä suorittamaan esitutkinnan. Jos esitutkinta siirtyy pääesikunnalle, edellä mainitussa pykälässä tarkoitettu virkamies toimii myös tutkinnanjohtajana. Pääesikunnan virkamiesten toimivaltuuksista esitutkinnassa säädetään SKL 37 §:ssä. Jos tutkinnan puolueettomuus, rikoksen vakavuus tai asian laatu muutoin sitä edellyttää, on tutkinta siirrettävä kokonaan poliisille. Kun asia siirretään kokonaan poliisin tutkittavaksi, tutkinnanjohtajuus siirtyy poliisille. Yksittäinen kuulustelu tai muu tutkintatoimenpide voidaan antaa poliisin suoritettavaksi.

Sotilasrikokset tutkitaan pääsääntöisesti joukko-osastoissa. Tutkintatehtäviä hoitavat lisäksi pääesikunnan virkamiehet, jotka ovat saaneet tehtävän edellyttämän koulutuksen, ja sotilaslakimiehet. Näillä virkamiehillä on tutkintaa toimittaessaan ne toimivaltuudet, jotka ETL:n, PKL:n ja PolL:n mukaan kuuluvat poliisimiehelle poliisin tehtävinä olevissa esitutkinnoissa. Heidän toimivaltansa käyttää PKL 10 luvussa säädettyjä pakkokeinoja on kuitenkin rajoitetumpi kuin poliiseilla.

Jos tutkinnan puolueettomuus tai rikoksen vakavuus sitä edellyttää, SKL 35 §:ssä tarkoitettu tehtävä on siirrettävä kokonaan poliisin suoritettavaksi. Tehtävä voidaan muutenkin siirtää poliisille asian laadun niin vaatiessa. Poliisilla on myös erityisestä syystä oikeus oma-aloitteisesti ottaa asia, jossa pääesikunta toimittaa esitutkinnan, tutkittavakseen.

Esitutkinnan toimittamisen yleisistä säännöksistä säädetään ETL:n 3 luvussa. ETL 3:3,1:n mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty. Esitutkinta aloitetaan siis joko esitutkintaviranomaiselle tehdyn ilmoituksen johdosta tai sen seurauksena, että rikosepäily tulee muutoin viranomaisen tietoon. Kiireellisissä tapauksissa esitutkinta voidaan ETL 3:3,1:n nojalla aloittaa, vaikka ilmoitusta ei olisi tehtykään, jos on "muuten syytä epäillä, että rikos on tehty". Poliisi tai muu esitutkintaviranomainen voi esimerkiksi valvontatehtävää suorittaessaan joutua tekemään esitutkintalain tarkoittamia toimenpiteitä ilman, että asiasta olisi tehty ilmoitusta. Selkeänä pääsääntönä myös tällöin on kuitenkin pidettävä sitä, että ilmoitus rikoksesta kirjataan niin nopeasti kuin mahdollista.

09.08.2017

Edellä esitetyllä tavalla esitutinnan toimittamisvelvollisuus koskee myös esitutkintaviranomaisena toimivaa sotilastiedusteluviranomaista. Esitutkintaviranomaisrooli voi muodostua sotilastiedustelutoiminnan näkökulmasta haasteelliseksi, sillä erityisesti Suomessa tiedustelun kohteena oleva toiminta voi konkretisoitua toiminnaksi, jolloin on syytä epäillä rikosta. Ainakin sotilastiedustelulakiehdotuksen 4 §:ssä tarkoitetuista sotilastiedustelun kohteista (3) valtio- ja yhteiskuntajärjestystä uhkaava toiminta, (4) joukkotuhoukset sekä (6) valtioon tai yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat vakavat uhat, saattavat tiedustelutoimivaltuuksilla saatavan tiedon kerääntyessä johtaa tilanteeseen, jolloin on syytä epäillä rikosta, sen yritystä tai valmistelua. Tämä voi helposti johtaa tilanteeseen, että tiedusteluoperaatio joudutaan lopettamaan paljastumisriskin vuoksi. Lisäksi tämä saattaa kasvattaa riskiä siitä, että sotilastiedusteluviranomainen jatkaisi tiedustelutoimivaltuuksien käyttöä mahdollisesta rikosepäilystä huolimatta.

Siviilitiedustelulainsäädäntöä koskevassa mietinnössä siviilitiedusteluviranomaiseksi ehdotetaan suojelupoliisia, joka on nykyisin myös esitutkintaviranomainen. Suojelupoliisin tiedonhankintatoimivaltuudet perustuvat nykyisin poliisin toimintaa koskeviin yleislakeihin, pääosin poliisilakiin sekä esitutkinta- ja pakkokeinolakiin. Siviilitiedustelulakityöryhmä ratkaisi edellä kuvatun haasteen ehdottamalla, että suojelupoliisin tiedustelullisten toimivaltuuksien lisääntymisen myötä sen esitutkinta- ja pakkokeinotoimivaltuudet siviilitiedustelulainsäädäntöä käsittelevässä mietinnössä poistettaisiin oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamiseksi. Näin ollen suojelupoliisi ei olisi enää esitutkintaviranomainen.

Tiedonhankinnan lopettaminen tai sen jatkaminen rikoksen estämiseksi.

Siviilitiedustelulainsäädäntöön sisältyvässä poliisilakiehdotuksen 5 a luvun 4 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi tiedonhankinnan lopettamisesta tai sen jatkamisesta rikoksen estämiseksi. Pykälän mukaan: "Jos tiedustelumenetelmän käytön aikana ilmenee, että henkilön voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 5 luvun 3 §:ssä mainittuun rikokseen taikka valtiopetokseen, törkeään valtiopetokseen tai laittomaan sotilaalliseen toimintaan tai voidaan olettaa, että sellainen rikos on tehty eikä tiedustelumenetelmän käytöllä enää voida olettaa saatavan tietoja luvan tai päätöksen perusteena olevasta kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavasta toiminnasta, suojelupoliisi saa jatkaa tiedustelumenetelmän käyttöä 5 luvussa tarkoitettuna salaisena tiedonhankintana rikoksen estämiseksi ja paljastamiseksi tämän luvun nojalla annetun luvan tai päätöksen voimassaoloajan." Pykäläehdotuksella mahdollistettaisiin tiedustelumenetelmän käyttö annetun luvan tai päätöksen voimassaoloajan silloin, kun 5 a luvun mukainen peruste tiedustelumenetelmän käytölle poistuu, mutta tiedonhankintaa olisi tarve jatkaa siviilitiedustelun kannalta relevantin rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi. Ilman kyseistä säännöstä tiedustelumenetelmän käyttö olisi lopetettava heti, kun siviili-tiedusteluperusteiden aloitulla tiedonhankinnalla pyrittäisiin enää hankkimaan tietoa ainoastaan rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi.

Sotilastiedustelulakiehdotuksessa ei omaksuttu vastaavanlaista konstruktiota. Tämä nostaa esille eräitä kysymyksiä. Ensinnäkin, onko sotilastiedustelussa tiedustelumenetelmän käyttö lopetettava, kun ilmenee, että tiedustelumenetelmän käytön perusteena oleva uhka "tyhjenee" estettävissä tai paljastettavissa olevaksi rikokseksi? Vastaus tähän lienee myönteinen, koska tiedustelumenetelmän käytön peruste on poistunut, jolloin toimivaltuuden käyttö on heti lopetettava.

Toiseksi on kysyttävä, että jos tiedonhankinnan lopettamisesta tai sen jatkamisesta rikoksen estämiseksi jatkovalmistelussa säädettäisiin, miltä osin siitä olisi mahdollista säätää? SKL 89 §:n mukaan puolustusvoimien rikosten ennalta estämistä ja paljastamista hoitavien virkamiesten käytettävissä ovat poliisilain 5 luvussa tarkoitetuista salaisista tiedonhankintakeinoista vain: 1) tukiasematietojen hankkiminen; 2) suunnitelmallinen tarkkailu; 3) peitelty tiedonhankinta; 4) tekninen kuuntelu; 5) tekninen katselu; 6) tekninen seuranta; 7) teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen. Näin ollen tiedusteluperusteisesti aloitetun telekuuntelun, tietojen hankkimisen telekuuntelun sijasta, teknisen laitetarkkailun, televalvonnan, peitetöiminnan, valeoston ja tietolähdetoiminnan jatkamisesta rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi ei liene mahdollista säätää, koska sotilasviranomaisella ei ole rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi oikeutta käyttää vastaavia salaisia tiedonhankintakeinoja. Tästä herää jatkokysymys: Kenelle sotilastiedusteluviranomaisen tulee asiasta ilmoittaa ja

09.08.2017

kenelle sen tulisi siirtää rikoksen estämisen- tai paljastamisvastuu silloin, kun sillä ei ole toimivaltaa jatkaa salaisen tiedonhankintakeinon käyttöä em. tavalla? Lakiehdotuksessa asiaa ei ole käsitelty, mutta SKL:n 86 §:n 1 momentin ja 90 § tulkinnan mukaan asia olisi perusteltua siirtää suojelupoliisille ja muissa kuin niin sanotuissa Supo-rikoksissa yleisrikostorjuntaviranomaisena toimivalle poliisille.

Tiedon luovuttaminen rikostorjuntaan

Sotilastiedustelulakiehdotuksen 77 §:ssä (Ilmoitus rikosepäilystä) ehdotetaan säädettäväksi sotilastiedustelun ja esitutkinnan välisestä ns. palomuurista, jossa seurataan vastaaventyypistä sääntelyratkaisua mitä siviilitiedustelulakityöryhmän mietinnössä esitetään. Siviilitiedustelun osalta vastaavanlainen säännös on poliisilakiehdotuksen 5 a luvun 43 §:ssä (Tiedon luovuttaminen rikostorjuntaan), jonka valmistelun taustalla on vaikuttanut ylimääräistä tietoa koskeva sääntely. Palomuuria koskevassa sääntelyssä on kyse poikkeuksesta tiedustelumenetelmillä saadun tiedon käyttötarkoitussidonnaisuudesta jyrkemmin kuin mitä ylimääräistä tietoa koskevassa sääntelyssä. Muun muassa tämän vuoksi tiedon luovuttamisen edellytykset eivät voi olla yhtä liberaalit kuin mitä ylimääräisen tiedon käyttämistä koskeva sääntely mahdollistaa.

Siviili- ja sotilastiedustelulakien palomuurisääntelyn eroavuudelle ei ole perustetta. Molempien ehdotusten tulisi tältä osin olla yhtenevät. Tätä näkökohtaa perustelee siviili- ja sotilastiedustelussa käytettävien tiedustelumenetelmien perusteuhkien osittainen päällekkäisyys, sääntelyn ja tiedustelumenetelmien vastaavanlaiset käyttöedellytykset sekä se, että erilainen sääntely olisi omiaan aiheuttamaan soveltamisen kanalta sekaannusta.

Oikeus saada tietoja rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Poliisin henkilörekisteri

Sotilastiedustelulakiehdotuksen 108 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan: "Sotilastiedusteluviranomaisella on tässä laissa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä seuraavasti: -- 4) poliisin henkilörekistereistä; --".

Sisäministeriö ei tältä osin puolla ehdotusta. Lakiehdotuksessa esitetään erittäin laajaa tiedonsaantioikeutta useista eri rekistereistä kuitenkin sen enempää perustelematta tiedonsaantioikeuden tarvetta rekisterikohtaisesti. Sotilastiedusteluviranomaisen oikeus saada tietoja ainakaan "henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten" ei missään olosuhteissa voi toimia perusteena saada rajoittamattomasti tietoja muiden viranomaisten rekistereistä puhumattakaan poliisin erittäin sensitiivistä tietoa sisältävistä rekistereistä, kuten esimerkiksi todistajansuojeluyksikön rekistereistä, epäiltyjen tietojärjestelmästä (EPRI), suojelupoliisin toiminnallinen tietojärjestelmästä tai salaisten pakkokeinojen asianhallintajärjestelmästä (SALPA).

Sotilastiedusteluviranomaisella ei myöskään ole tarvetta sellaiselle sääntelylle, joka mahdollistaisi tiedonsaannin poliisin henkilörekistereistä ylipäätään, koska tämä on pääosin jo huomioitu siviilitiedustelulainsäädännössä suojelupoliisin ja sotilastiedusteluviranomaisen yhteistyön ja tiedonvaihdon mahdollistavalla pykäläehdotuksella. Sotilaslaintiedustelusäädäntöä koskevassa mietinnössä myös nostetaan paikoin esiin sotilastiedustelun ja rikostorjunnan perustavanlaatuisia eroja, joten tämä herättää pohdittua, miksi sotilastiedusteluviranomaisella on ylipäätään näin laaja tarve saada käyttöönsä kaikki keskeisimmän rikostorjunta- ja sisäisen turvallisuuden viranomaisena toimivan poliisin rekisterit.

Muiden viranomaisten rekisterit

Kaavaillussa sotilastiedustelusta annettavassa laissa säädettäisiin mm. sotilastiedusteluviranomaisen oikeudesta saada tietoja muilta viranomaisilta (109 §). Pykäläehdotuksen mukaan sotilastiedusteluviranomaisella olisi oikeus saada ao. laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja. Sisäministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ao. tietojensaantioikeus vaikuttaisi kattavan myös arkaluonteisia henkilötietoja, jolloin tietojensaantioikeutta koskevan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön näkökulmasta tulisi kaikesti puhua tehtävien hoitamiseksi välttämättömistä tiedoista.

09.08.2017

Kaavaillun sotilastiedustelulain 113 §:n nojalla rekisterinpitäjä saisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa [tässä luvussa] tarkoitetuista rekistereistä henkilötietoja hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi. Toiselta viranomaiselta saatuja tietoja saa luovuttaa vain tiedot luovuttaneen viranomaisen suostumuksella. Sisäministeriön näkemyksen mukaan rekisterinpitäjän ao. tietojenluovutusosoikeus voisi koskea ylipäättään tietoja (ei pelkästään henkilötietoja), jotka voivat olla tärkeitä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi. Tämä vastaisi myös paremmin esimerkiksi pelastuslain (379/2011) 42 §:n 2 momentissa säädettyä viranomaisten velvollisuutta ilmoittaa salassapitosäännösten estämättä alueen pelastusviranomaiselle havaitsemastaan ilmeisestä palonvaarasta tai muusta onnettomuusriskistä rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa.

Toimivaltuuksien käytön sujuva yhteen sovittaminen

Valmisteltaessa siviilitiedustelulainsäädäntöä ja sotilastiedustelulainsäädäntöä, tunnistettiin tarve siviili- ja sotilastiedustelun koordinoimiseksi. Tätä varten ehdotettiin säädettäväksi tiedustelutoiminnan koordinoimisesta tasavallan presidentin, valtioneuvoston kanslian, ulkoasiainministeriön, puolustusministeriön ja sisäministeriön sekä tarvittaessa muiden ministeriöiden ja viranomaisten kesken.

Myös operatiivisella tasolla edellytetään koordinaatiota, ja silloin, kun tiedusteluviranomaiset operoivat sisäisen turvallisuuden alueella Suomessa, niin koordinaation piiriin vääjäämättä on sisällytettävä myös rikostorjuntaviranomaiset. Varsinkin kaikkein herkimpien tiedonhankintamenetelmien, kuten peitetoiminnan, valeoston ja ohjatun tietolähdetoiminnan, käyttäminen aiheuttaa väistämättä vaaran viranomaisten operaatioiden päällekkäisyydestä ja pahimmillaan jopa toisen viranomaisen operaation paljastumisesta. Nykyisin poliisin salaisen tiedonhankinnassa käytettävien herkimpien keinojen käyttöä koordinaatiosta vastaa keskusrikospoliisi.

Tiedustelulakien jatkovalmistelussa tulisi pohtia ainakin sisämaassa käytettävien kaikkein herkimpien toimivaltuuksien käytön koordinaation järjestämistä tiedustelun ja rikostorjunnan välillä. Operatiivisen tason käytännön toimijoille tulisi lainsäädännöllisesti varmistaa riittävä mahdollisuus toimivaltuuksien käytön sujuvaksi yhteen sovittamiseksi.

Taloudellisten vaikutusten arviointi

Sotilastiedustelun kohteista ehdotetaan säädettäväksi sotilastiedustelulain 4 §:ssä. Kuten aiemmin mainitaan, niin ainakin lakiehdotuksen 4 §:ssä tarkoitetuista sotilastiedustelun kohteista (3) valtio- ja yhteiskuntajärjestystä uhkaava toiminta, (4) joukkotuhooiset sekä (6) valtion tai yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat vakavat uhat, saattavat tiedustelutoimivaltuuksilla saatavan tiedon kerääntyessä johtaa tilanteeseen, jolloin on syytä epäillä rikosta, sen yritystä tai valmistelua, mutta voidaan olla myös rikoksen estämis- tai paljastamistilanteessa. Kyseisissä tapauksissa juttu on lähtökohtaisesti siirrettävä poliisille, ellei SKL mahdollista sotilasviranomaisen toiminnan jatkamista rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi.

Todennäköistä on, että sotilastiedustelussa pintaautuu sellaisia rikosjuttuja, joiden estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sotilasviranomaisella ei ole toimivaltaa tai SKL:n mukaan juttu on siirrettävä poliisille tai että niin sanotun palomuurisääntelyn kautta poliisille tulee tietoa rikoksista, jotka aiheuttavat toimenpiteitä, joista syntyy henkilötyövuosivaikutuksia. Sotilastiedustelulainsäädäntöä koskevassa mietinnössä ei ole esitetty arviota sellaisten rikosten laadusta ja määrästä, jotka siirrettäisiin poliisin rikostorjuntaan. Tällainen arvio olisi hyvä sisällyttää sotilastiedustelulain jatkovalmistelussa hallituksen esitykseen. Tietojen luovuttamisella rikostorjuntaan on lisäksi heijastevaikutuksia syyttäjäviranomaiseen ja tuomioistuinelaitokseen sekä myös rikosseuraamuslaitokselle.

09.08.2017

Muuta

Lisätietoja sisäministeriön lausunnosta antavat poliisitoimen osalta lainsäädäntöneuvos Marko Meriniemi ja pelastustoimen osalta pelastusylitarkastaja Veli-Pekka Hautamäki. Rajavartiolaitoksen esikunta, joka samalla toimii sisäministeriön rajavartioston osastona, on toimittanut oman lausuntonsa suoraan puolustusministeriölle.

Kansliapäällikkö

Päivi Nerg

Erityisasiantuntija

Hanne Huvila

Tiedoksi

sisäministeri Risikko
erityisavustajat Rytilä ja Seppänen
lainsäädäntöneuvos Meriniemi/PO
pelastusylitarkastaja Hautamäki/ PEO
hallitusneuvos Koivisto/RO